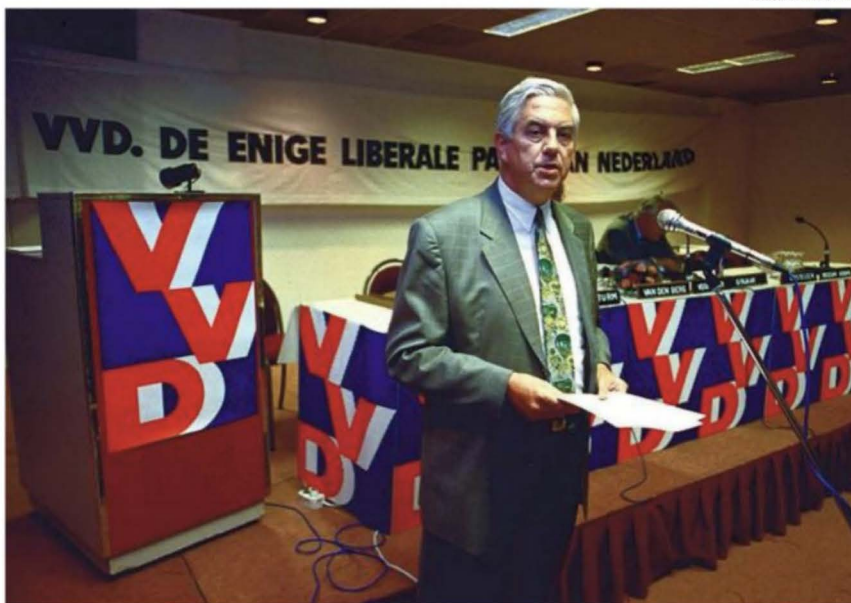
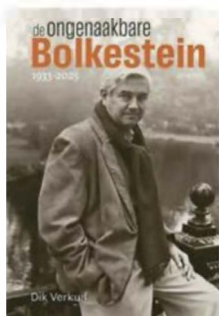

Carla Joosten bespreekt de biografie van **Frits Bolkestein**. Hoe werd deze VVD-politicus met intellectuele ambities vertolker van het tegengeluid? En kreeg hij gelijk?

Toussaint Kluters/ANP

Het heersende beeld is anders, maar Bolkestein zette zich in voor de komst van Paars

De ongenaakbare Bolkestein

Dik Verkuil
(Prometheus)
775 pagina's, € 39,99
★★★★★

An de hand van de biografie wandelt de lezer mee met het leven van Frits Bolkestein (1933-2025). Zijn jeugd en studententijd in Amsterdam, zijn aangenome leven bij Shell en zijn jaren in en na de politiek. Een leven vol lezen, schrijven en studeren. Bolkestein wilde betekenis hebben. Ertoe doen. De man met een onstillbare intellectuele honger onttrok zich graag aan vergaderingen opdat hij kon schrijven. Hij was een goed manager van zijn leven.

Verkuil sprak 21 keer met Bolkestein, raadpleegde archieven, vrienden, familie en kennissen. Checkt, analyseert en interpreteert. Toont hoe Bolkestein tot zijn ideeën kwam, hoe hij jong in Praag het communisme kritiseert, broedt op ideeën en ze de wereld instuurt.

Onthullingen ontbreken. Bolkestein was altijd een open boek. Voor wie hem volgde, vallen de puzzelstukjes in elkaar.

Verkuil bewijst dat de VVD'er zich, on-

danks het heersende beeld, inzette voor de komst van het eerste paarse kabinet. Hans van Mierlo en hij werkten goed samen. 'Hij is allercharmantst,' schreef de D66'er na een etentje bij Bolkestein thuis.

De debater doorbrak graag taboes. Bijvoorbeeld over de islam en de multiculturele samenleving. Dat had hij liefst met andere politieke leiders gedaan, maar die reageerden niet op zijn verzoek. Onderbelicht blijft hoe vaak hij nieuws maakte met pleidooien voor minder asiel – zelfs als hij zichzelf voor de zoveelste keer herhaalde. Ook toentertijd kwam er niets van terecht. Scoren deed het wel. Op de vraag of hij bijdroeg aan xenofobie, gaf hij geen helder antwoord.

Bolkestein liet zich leiden door ratio. Informeerde zich breed, maar als hij eenmaal zijn mening klaar had, was de vertolker van het tegengeluid daar moeilijk vanaf te brengen. De oostwaartse uitbreiding van de NAVO mocht niet gebeuren. De inval in Irak in 2003 evenmin. Het land zou in chaos achterblijven, voorspelde hij.

Niet in alles kreeg hij gelijk. Zelf vergeleek hij zich graag met Cassandra, die kon voorspellen, maar nooit werd geloofd. De Trojaanse prinses komt 105 keer voor in de biografie. Verkuil zet kanttekeningen bij Bolkestein als een Cassandra. De sluimerende onvrede in de samenleving die tot uitbarsting kwam door de Fortuyn-revolte, zag hij bijvoorbeeld niet.

Het boek geeft een goed beeld van de mens en de politicus. Verkuil beschrijft mooi hoe Bolkestein in de herfst van zijn leven worstelde met zijn magnum opus *De intellectuele verleiding*. Hij bereidde het jaren voor, maar het stelde teleur. In het buitenland wilde niemand het uitgeven. Critici sabelden het neer. De doorzetter moest capituleren.